

43. Погодин А.Л. Лекции по истории польской литературы.– Х., 1913.– Ч.1.– С. 2-3.

44. Погодин А.Л. История польской литературы...– С. 6.

SUMMARY

HIGHLIGHTING OF MEDIEVAL HISTORY OF POLAND IN WORKS OF UKRAINIAN SLAVISTS AT THE END OF XIX – BEGINNING OF XX CENTURY (1880-1917)

Lyiman S.I. (Kharkiv)

The history of studying the problems of Medieval Poland by the scientists of Ukraine at the end of XIX – beginning of XX century has been considered in this article. It has been defined that the slavists of Ukraine were interested in history of external policy of Poland (I.A. Linnichenko, V.V. Novodvorsky) and the history of Polish Reformation (N.N. Lubovich). In the article it has been shown that while highlighting the above-mentioned topics the Ukrainian slavists of the end of XIX – beginning of XX century have introduced a progressive tendency – not to be limited only with the analysis of political relations but also to consider the relations of economic, cultural and confessional character. This progressive tendency was also exhibited in refusal from figuring only church-religious reasons of Polish Reformation.

РЕЗЮМЕ

ОСВЕЩЕНИЕ СРЕДНЕВЕКОВОЙ ИСТОРИИ ПОЛЬШИ В ТРУДАХ СЛАВИСТОВ УКРАИНЫ КОНЦА XIX – НАЧАЛА XX вв. (1880-1917)

Лиман С.И. (Харьков)

В статье рассмотрена история изучения учеными Украины конца XIX – начала XX вв. наиболее важных проблем средневековой Польши. Установлено, что темами, вызывавшими у славистов Украины наибольший интерес, были история внешней политики Польши (И.А. Линниченко, В.В. Новодворский) и история польской Реформации (Н.Н. Любович). В статье показано проявление при освещении данных тем прогрессивной тенденции – не ограничиваясь лишь анализом политических связей, касаться связей экономического, культурного, конфессионального характера. Прогрессивная тенденция проявилась также и в отказе от изображения лишь церковно-религиозных причин польской Реформации.

КРСТЕ ПЕТКО МІСІРКОВ І УКРАЇНА

СТРЕЛЬЧУК Н.В. (Чернівці)

Крсте Петко Місірков (1874-1926), відомий македонський славіст і національний діяч, основоположник сучасної македонської мови і правопису, македонської етнографії, автор першої книги і першого друкованого видання сучасною македонською мовою, засновник македонських товариств у Санкт-Петербурзі та Одесі, значну частину свого життя прожив на Україні.

Крсте Місірков народився у селі Постол Еніджевардаської кази в Егейській Македонії (стародавнє місто Пела, столиця Олександра Македонського, яке знаходилося 10 км на схід від Пазара і 40 км на захід від Солуня та 1,5 км від старої римської дороги Via Egnatia). У своїх

спогадах про дитинство Місірков пише: «Село Постол представляє значний інтерес в географічно-історичному і етнографічному плані, і це мало вплив на моє особисте життя, мій інтелект і моральний розвиток» [2, с. 481]. Любов до рідного села, спогади про звичаї та пісні своїх односельчан він проніс через усе своє життя, і перші його наукові розвідки присвячені саме рідним місцям.

Навчання Місіркова у початковій школі припадає як раз на той період, коли просвітницька діяльність та викладання рідною македонською мовою в школі вважалося важким злочинним прогн Османської імперії, а вчителів-

македонців піддавали утискам і переслідуванням та часто звинувачували у бунтарських ідеях і позбавляли права викладати в школах. Проте турецька влада у Македонії не заважала ні грецькій, ні сербській, ні болгарській пропагандам, які спираючись на школу та церкву, намагалися пробудити і зміцнити у македонців відчуття приналежності відповідно до грецької, сербської або болгарської нації. Це можна пояснити тим, що турки прагнули ускладнити ситуацію в Македонії настільки, щоб жодна зі сторін не мала вирішальної переваги. А Греція, Болгарія та Сербія дивилися на Македонію як на спадок свого довічного ворога – Туреччини, не враховуючи при цьому національних інтересів македонського народу, у якого було таке ж природне право на незалежність і власну державність, як і в них. Як підставу для оволодіння македонськими землями, сусіди намагалися довести, що македонці не сформувалися в окремий народ, а лишаються їхніми «співвітчизниками», які повинні бути повернуті своїй «батьківщині». Саме тому сусіди Македонії, за допомогою різних засобів, намагаються утримувати під контролем македонські общини, зокрема у шкільному питанні, ведуть боротьбу за вплив на кожного учня. Крсте Петко Місірков не став винятком і повною мірою відчув на собі вплив боротьби всіх трьох пропаганд, і коли здобував початкову освіту у грецькій школі, і коли далі навчався у Белграді та Софії.

Втікаючи із грецької школи від еллінізації, учні, вихідці з Македонії, у Белграді попадали ще під сильніший тиск: їх змушували визнавати, що вони серби, а мова їх – сербська. Крсте Місірков був серед тих македонців, які не могли миритися з таким становищем і спробували чинити опір. Вони звернулися з петицією до Народної скупщини Сербії, де була вимога поважати їх національні почуття. Не знайшовши розуміння, вихідці з Македонії масово і демонстративно покинули Сербію і переїхали до Софії. Але й у Болгарії національно налаштовані македонці були також не потрібні. Тут їх відправили до тюрем і навчальних закладів зі спеціальним режимом, деяких з них віддали до війська. Відчувши на собі тиск болгарської асиміляторської пропаганди, Місірков вирішує повернутись у Белград, де у 1891 р. вступає до богословсько-вчительської школи. Після закінчення школи у 1895 р., його як одного із найкращих учнів направляють учителем у Приштіну. Але перспектива стати провідником великосербської ідеї не приваблювала молодого Місіркова, він мріяв здобути університетську освіту і бути корисним своїй батьківщині

Македонії. Сновнений надій, він нелегально приїздить до Одеси, яка у другій половині XIX ст. була одним із найбільших центрів південно-слов'янської еміграції. На жаль, документи Белградської вчительської школи у російській імперії не були визнані як такі, що свідчать про отримання середньої освіти, і Місіркову довелося продовжити навчання у Полтавській духовній семінарії. У 1897 р. він, після довгих років поневірянь, досягнув своєї мети – став студентом історико-філологічного факультету Санкт-Петербурзького університету. При вступі до університету Місірков подав такі документи: свідоцтво Полтавської духовної семінарії за №1381, свідоцтво Белградської вчительської школи (сербської), посвідчення Військово-медичної академії про визнання Міністерством Народної освіти документів Місіркова про освіту, як рівносильних атестатам південно-слов'янських земель, метричне свідоцтво і національний паспорт [3, л.3]. Перший рік навчання в університеті був пов'язаний із важким матеріальним становищем – численні прохання про надання стипендії були задоволені Азіатським департаментом лише у квітні 1898 р.

Суворий клімат російської столиці не підходив Місіркову, і він постійно хворів, а влітку 1898 р. до всього ще й переніс важку форму тифу і змушений був залишитися на повторне слухання курсів III і IV семестрів. За порадою університетського лікаря, К. Місірков звернувся до ректора університету із проханням перевести його на навчання до Новоросійського університету в Одесі [3, л.4-5].

У 1901 р. Місірков отримав дозвіл відбути на батьківщину для лікування і реабілітації після хвороби. Подорожуючи із Одеси, він зустрічає учасників наукової експедиції Російської Імператорської академії наук, до складу якої входили Н.П.Кондаков, П.А.Лавров, П.Н.Мілюков. Професор П.А.Лавров про цю зустріч згадував у своїх записках: «Розпочавши в минулому році подорож із Одеси по Македонії, ми зустріли на пароплаві Російського товариства студента С-Петербурзького університету Місіркова, македонця, родом із села Постола, стародавньої Пели. Завдяки цьому знайомству, відбулася одна із найбільш вдалих поїздок в це село, після того як вияснилося, що запланована експедиція дозволена турецькою владою» [9, с.23].

Можливо саме ця зустріч стала початком багаторічної співпраці К.Місіркова та професора П.Лаврова у дослідженні македонських говірок, пісенного епосу, у підготовці македонсько-російського словника. У одному із листів до академіка А.Шахматова П.А.Лавров пише, що

«маю намір оголосити в цьому році тему на золоту медаль такого змісту: Народні пісні македонських слов'ян як етнографічне джерело. Цю тему з охотою бере Місірков. Я буду керувати його роботою. Думка моя наступна. Він повинен буде добути із пісень весь матеріал, який характеризує Македонію: всі назви географічних місць, які згадуються в піснях, власні імена, звичаї та погляди народу. А спочатку запропонувати виклад фактичного змісту пісень, тобто їх сюжети, з якими із сюжетів відомих пісень сербських і болгарських (не македонських) стоять вони у зв'язку. І так далі. Я і сам цікавлюся цими питаннями, але самому всього не зробити і я розраховую на інтерес Місіркова як македонця» [9, с.25].

Під впливом експедиції у Македонію П.А.Лавров уперше ввів до навчального плану історико-філологічного факультету Петербурзького університету окремих курс «Македонські говірки» [9, с.31], а також включив окремих розділ до «Хрестоматии по славянским наречиям» (СПб, 1901).

Крсте Місірков був знайомий також і з відомим вченим-славистом, професором Київського університету Т.Д.Флоринським (1854-1919), наукові інтереси якого переважно зосереджувалися навколо питань історії південних слов'ян [14,15,16]. Крім викладацької та наукової роботи, Т.Д.Флоринський брав активну участь у діяльності заснованого у 1876 р. Київського слов'янського благодійного комітету. Протягом 25 років він очолював це товариство і в силу своїх можливостей надавав допомогу студентам із Болгарії, Сербії, Македонії та інших південно-слов'янських земель. Трапилося так, що одним із цих студентів став і Крсте Петко Місірков.

У македонській історіографії існувала думка, що Т.Д.Флоринський фактично перешкодив Місіркову в отриманні освіти, але нещодавно у Інституті рукописів бібліотеки АН України автором знайдено листи Місіркова до Т.Д.Флоринського, які свідчать протилежне [1]. Тепер можна стверджувати, що між Т.Флоринським і К.Місірковим існували прекрасні відносини вчителя та учня і Місірков цінував думку професора про свої дослідження з слов'янської філології та історії.

Вперше Крсте Петков Місірков написав листа Т.Д.Флоринському у липні 1898 р. Його цікавила думка відомого вченого про опублікований у «Киевской старине» реферат К.Місіркова «Про значення Моравського або Ресавського діалекту для сучасної історичної етнографії Балканського півострова», відбиток якого він надіслав Флоринському разом із листом [1, №20526].

«Вибачте мені, що будучи не знайомим з Вами, наслідився Вас потурбувати. У Празі я отримав щасливу можливість дізнатися про Ваше теперішнє перебування в Белграді. Ваше перебування в Сербії дає мені можливість сподіватися на перевірку того, як зроблені мною спостереження моравського діалекту і як викладені в запропонованому рефераті ...» – пише К.Місірков у своєму першому листі від 2 липня 1898 р. до Т.Флоринського [1, №20526, арк.1].

К. Місірков сподівався на неупереджене ставлення Т.Флоринського до цього питання, бо «... моє походження з Македонії і факти, які говорять на користь моїх думок і в ущерб сербів змушують можливо багатьох вважати мене шовіністом, тому, я наслідився прохати Вас ... під час Вашого перебування в Сербії провести спостереження моравського діалекту» [1, №20526, арк.3].

Пізніше під час роботи над магістерською дисертацією «Король Волкашин і Марко, як історичні особи і герої південно-слов'янського епосу» К.Місірков також звертається до Т.Флоринського з приводу можливості опублікування роботи та консультується з ним щодо підготовки і складання магістерських іспитів і просить порекомендувати професорів, до яких можна звернутися [1, №20527-20529].

Проте обставини життя Місіркова склалися так, що обравши замість наукової кар'єри боротьбу за незалежність Македонії, він не зміг завершити і захистити дисертацію, але інтерес до історії, фольклору, мови південних слов'ян не покидав його все життя.

У 1903 р. у Софії виходить перша книга сучасною македонською мовою «За македонски работи» К.Місіркова, яка по суті стала програмою македонського-національного визвольного руху і не втратила своєї актуальності до сьогодні. У книзі він ставить перед македонською інтелігенцією такі завдання: «... подолання недовіри між інтелігенцією різних національностей і віросповідань, об'єднання такої інтелігенції, як у самій Македонії, так і поза її кордонами; спільне обговорення загальних інтересів македонців; виховання македонських слов'ян у македонському національному дусі; вивчення македонської мови в середніх навчальних закладах у містах зі слов'янським населенням; навчання в сільських околицях із слов'янським населенням македонською мовою. У слов'янських селах богослужіння слов'янською мовою. Якщо такі вимоги зустрінуть відсіч деяких пропаганд, то просити турецький уряд і Великі Сили віддалити від Македонії деморалізуючі пропаганди» [2, с.91-92].

Після закінчення університету Місірков їде на батьківщину, де працює вчителем у м. Бітола (Монастир). Під час Глінденського повстання (1903 р.) він став свідком убивства російського консула Ростковського і щоб уникнути переслідувань турецької влади змушений був знову покинути свою батьківщину – Македонію.

Його другою домівкою стає Україна: понад десять років Місірков прожив в Одесі. Спочатку він працював учителем у одній із гімназій Бердянська (1904 р.), а пізніше викладав історію у різних гімназіях Одеси: у жіночій гімназії Г.Р.Березіної, жіночій гімназії Ю.А.Соколової, а з листопада 1907 р. він викладає географію та історію у чоловічій гімназії М.С.Панченко [10,11,12]. До речі, перевести його на роботу у чоловічу гімназію, де плата була вища, Місірков просив у зв'язку з виданням македонською мовою вісника «Вардар», який він планував утримувати за рахунок своїх коштів [2, с.654].

В Одесі Місірков стає активним членом історико-філологічного товариства при імператорському Новоросійському університеті. Він щорічно виступав на засіданнях товариства із змістовними науковими доповідями. 26 листопада 1907 р. він виступив із доповіддю «До питання про походження і поширення імені «Слов'яни», а 27 листопада 1908 р. – «Південнослов'янські епічні твори про весілля короля Волкашина», 13 листопада 1910 р. – «Говорки східної і південної Сербії у дослідженні «Диалекти источни и јужне Србије» [4,5,6].

Але крім наукової та викладацької діяльності Місірков продовжує боротьбу за незалежність своєї батьківщини, особливо в період Балканських та Першої світової війни. Між одеською та петербурзькою македонськими колоніями (яку очолював Д.Чуповські) існували тісні зв'язки, вони здійснювали спільні акції, спрямовані на викриття загарбницьких планів і «зовсім не братських цілей» країн-учасниць Першої та Другої Балканських війн. У 1909 і 1910 рр. на Балканах побував К.Місірков, а в 1911 р. – Д.Чуповські. Македонські діячі передчували небезпеку, яка нависла над їх батьківщиною, і ще до початку Першої Балканської війни попереджали про жахливу авантюру балканських монархій.

У травні 1913 р. у С-Петербурзі Д.Чуповські розпочинає видання газети «Македонський голос», де друкує огляд матеріалів про дії окупаційних властей у Македонії і особливо про їх денационалізаторську політику. Виступаючи за незалежну македонську державу, македонські патріоти на сторінках вісника висували наступні вимоги:

окупаційні війська повинні покинути Македонію;

македонська незалежна держава із столицею в Салоніках має бути створена під захистом великих європейських держав;

державою управлятимуть Народні збори, вибрані на демократичній основі.

Особливо слід підкреслити їх вимоги визнати союзницький статус за македонськими борцями, які брали участь у війні проти Туреччини, засудити інтервенцію балканських союзниць у Македонію, вивести їх війська із її території та визнати її рівноправним, незалежним членом Балканського союзу.

Високо оцінюючи роль «Македонського голосу» у намаганнях досягнути у офіційних колах громадськості Росії зрушень у поглядах на становище у Македонії та вирішення македонського питання, необхідно відзначити і підтримку яку демократична преса та прогресивна громадськість Російської імперії надавали македонським патріотам. Так, «Меморандум про незалежність Македонії, переданий Македонською колонією у Петербурзі англійському міністру закордонних справ Едварду Грею і представникам великих держав у Лондоні» від 1/14 березня і «Меморандум македонців до урядів та громадської думки союзних балканських держав» від 7/20 червня 1913 р., поміщені у першому номері вісника знайшли широкий відгук і були передруковані всіма центральними та провінційними слав'янофільськими виданнями.

Крсте Місірков постійно висвітлював події на Балканах у своїх статтях та повідомленнях у «Славянских известиях», «Одесском листке», «Македонском голосе», «Новом времени» та інших виданнях. Серед його публіцистичних творів виділяється стаття «Автономія Македонії» вміщена у другому номері за 1912 р. вісника «Славянский югъ» (підписана псевдонімом «Македо»). Автор статті переконаний, що Македонія заслуговує автономного управління. «Автономна Македонія – це найбільш справедливе вирішення македонського питання: разом з ним вирішиться і східне питання. Це тим більше необхідно, що у цьому зацікавлена вся Європа: у македонському питанні давно вже «маячить привід загальноєвропейської війни» [13, с.2].

Серед багатьох заяв Одеської колонії привертас увагу «Лист, відправлений македонцями, проживаючими в Одесі. П.П.Караваєву і Адрианову з копіями Міністру Закордонних справ Сазонову, П. Мілюкову і в редакції «Речь» «Русское слово», «Русские ведомости», «Цель».

«Новое время», «Биржевые ведомости», «Одесский листок», «Бессарабская жизнь», «Утро России», «Одесские новости» 10 жовтня 1914 р. за підписами 27 осіб. У ньому говориться: «Ми, македонці, молимо Вас, не закривайте сонця свободи нашої багатостраждальної батьківщини Македонії! Той, кого до цього часу ні в чому не переконала наша вікова кривава боротьба за нашу свободу, той, у кого до цього часу не викликали співчуття наші нелюдські страждання, раніше під гнітом турків, а нині ще під більш жахливим гнітом Греції та Сербії; той, кого не зворушили сльози наших матерів і сестер; той, у кого, не знайшла співчуття наша журба за батьківщиною, в яку ми не можемо повернутися без ризику бути вбитими; той, хто нарешті не може зрозуміти наш невимовний біль, який доводить нас, македонців, до нестями, той, є жорстоким катом нашої розп'ятої на хресті багатостраждальної Македонії, освяченої пам'яттю св. братів Кирила та Мефодія. Ми просимо Вас, будьте милосердні і проїміться справедливостю нашої справи» [6, с.23-24].

Коли Росія вступила у Першу світову війну, К.Місірков виступив із доповіддю на Загально-слав'янських зборах в Одесі 6 серпня 1914 р. Після цього К.Місірков, згідно з рішеннями Одеської колонії, вирушив у поїздку, метою якої були «дії, направлені на реалізацію ідеалів автономії і незалежності Македонії». Він бачився з професором Т.Флоринським у Києві, потім відвідав Москву і Петроград, де вів розмови «про балканські та македонські справи». К.Місірков під час поїздки зустрівся із І.Ніконовим,

П.Мілюковим, Д.Вергуном, а також з македонцями близькими до Македонської Революційної Організації.

Така діяльність Місіркова не могла не залишатися непоміченою, тому всі його спроби отримати місце роботи в Софії або на батьківщині, в Македонії, знаходили відмову. І ще за життя Місіркова звинувачують у появі «македонізму» та «місірковщини» і вважають неблагонадійним як у Стамбулі, так і в Софії та Белграді.

Важко переживав Місірков поділи Македонії, особливо після Першої світової війни, але не втрачав надії. Він пише: «... не має серйозних основ для песимізму для нас і оптимізму для наших пригноблених. ... Ні Візантія, ні Болгарія, ні Сербія, ні Туреччина не змогли внести ніяких змін у характер македонців, вбити їх індивідуальність і віддалити від їх слов'янських прадідів»[2, с.35].

Крсте Петко Місірков так і не зміг повернутися на батьківщину, для свободи якої він не жалів своїх сил. Помер він у Болгарії у 1926 р.

Праці Крсте Місіркова і його місце у македонському національно-визвольному русі залишаються і сьогодні об'єктом дискусій болгарських та македонських істориків і політиків. Про визнання на батьківщині його ролі у здобутті македонським народом незалежності свідчить той факт, що у грудні 1999 р. експерти, які брали участь в опитуванні, проведеному журналом «Македонско време» визнали Крсте Місіркова найвизначнішим македонцем ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА

1. Інститут рукописів бібліотеки ім. Вернадського НАН України. – Ф.3. – №20928, №20529, 20527, 20526.
2. Крсте П. Мисирков. Одбрани страници. Приредил Б.Ристовски. - Скопје: Мисла, 1991. – 743 с.
3. Одеський обласний державний архів. - Ф.45. Новоросійський університет. – Оп.5. – Спр.8880. Місірков Кресто Петкович.
4. Отчет о деятельности историко-филологического общества при императорском Новороссийском университете за 1907/08 ак. год. – Одесса, 1908. – С.3.
5. Отчет о деятельности историко-филологического общества при императорском Новороссийском университете за 1908/09 ак. год. – Одесса, 1909. – С.15.
6. Правда о Македонии. – Одесса, 1915.
7. Б. Крсте П. Мисирков (1874-1926). Прилог кон проучувањето на развитокот на македонската национална мисла. - Скопје, 1966. - 345 с.
8. Ристовски Б. Националната мисла на Мисирков. – Скопје, 1998. -39 с.
9. Ристовски Б. Раните ракописи на Крсте Мисирков на македонскиот јазик. - Скопје, 1998. - 182 с.
10. Список лиц, служащих в Одесском учебном округе на 1905-1906 уч. год. -Часть 1. - Одесса, 1906. – С.311.
11. Список лиц, служащих в Одесском учебном округе на 1910-1911 уч. год. -Часть 1. - Одесса, 1910. - С.166-167.
12. Список лиц, служащих в Одесском учебном округе на 1911-1912 уч. год. -Часть 1. - Одесса, 1911. – С.477.
13. Славянский Юг. – 1912. - №2. август
14. Флоринский Т.Д. К вопросу о древности и взаимных отношениях кириллицы и глаголицы (Кирилловская надпись царя Самуила 993 г.) // ЧИОНИЛ. – 1901. – Кн.15. – Вып.1.
15. Флоринский Т.Д. К вопросу о народности македонских словян. //ЧИОНИЛ. - Кн. XIX(19). - К., 1906. - С.40-46.
16. Флоринский Т.Д. Памятники законодательной деятельности Душана, царя сербов и греков: Хрисовулы: Сборники византийских законов. - К., 1888.

ZUSAMMENFASSUNG

KRSTE PETKO MISIRKOV UND DIE UKRAINE

Streltschuk N. (Tscherniwzi)

Im Artikel ist das Leben und die Tätigkeit Krste Petko Misirkov (1874-1926), des bekannten makedonischen Wissenschaftlers und Politiker, des Gründers der gegenwärtigen makedonischen Sprache, des Autors der zahlreichen Artikeln in der Geschichte der Slawen, des Gründers der makedonischen Gesellschaft in Odessa untersucht. Den grossen Teil seines eigenen Lebens verbrachte er in der Ukraine und in Moldau.

РЕЗЮМЕ

КРСТЕ ПЕТКО МИСИРКОВ И УКРАИНА

Стрельчук Н. (Черновцы)

В статье рассмотрено жизнь и деятельность Крсте Петко Мисиркова (1874-1926), известного македонского слависта и национального деятеля, основоположника современного македонского языка, автора многочисленных статей по истории славян, основателя македонского общества в Одессе. Большую часть своей жизни К. Мисирков прожил на Украине и в Молдове.

НАРОСТАННЯ СЛОВАЦЬКОГО АВТОНОМІСТСЬКОГО РУХУ В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ В 20-х рр. ХХ ст.

ШНИЦЕР І.О. (Ужгород)

Істотно вплинувши на нову розстановку сил в Центральній Європі, розпад Чехословаччини ще довгі роки буде залишатися темою для численних історичних дискусій. Провідні історики намагаючись об'єктивно визначити причини, що зумовили розпад цієї держави, звертають свою увагу перш за все на чехо-словацькі відносини в 1918-1938 рр., оскільки саме тоді зав'язався вузол тих протиріч та проблем, які червоною ниткою пройшли через усе існування Чехословаччини, аби врешті-решт відіграти вирішальну роль у її розпаді.

У 1918 р. на руїнах Габсбурзької монархії виникла Чехословацька республіка. Ідеологічною основою нової держави стала теорія «єдиної чехословацької нації», або так званого «чехословакізму», основні положення якої в загальних рисах були сформульовані Т. Масариком і Е. Бенешом. Автори цієї теорії, ігноруючи факт окремого існування, розглядали чеський і словацький народи, як дві вітки єдиного «чехословацького» народу.[1] Існування теорії

«чехословакізму» спричинювалося потребою чехів у словаках для протистояння численній німецькій меншині в республіці, та відданням переваги словаками союзові з чехами політиці мадяризації. З точки зору офіційної влади, національного питання в Чехословаччині не існувало. Цей ідеологічний стереотип у вигляді «чехословакізму» активно культивувався в період між двома світовими війнами. Але він, звичайно, не відображав всього спектра життєвих реалій, які породжували напруженість у стосунках між двома «провідними» націями держави. Ця ідеологічна постанова по-різному сприймалась, як чехами, так і словаками. Чехів вона влаштувала найбільше. Словаки ж, хоча переважна їх частина примирилася, вже з перших років існування молодого держави розпочали вперту боротьбу за автономію, за визнання своєї національної самообутиності. Причини, які штовхали їх до цього, слід шукати у зростаючій навесні 1919 р. напрузі у чехо-словацьких відносинах. Прихід великої кількості чеських